

Шмаль Людмила Миколаївна, головний науковий співробітник відділу науково-методичного забезпечення прокурорської діяльності у сфері запобігання та протидії корупції Науково-дослідного інституту Національної академії прокуратури України

РОЛЬ КЕРІВНИКА МІСЦЕВОЇ ПРОКУРАТУРИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ВИКОНАННЯ ПІДЛЕГЛИМИ ВИМОГ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

У Конвенції ООН проти корупції вказано, що корупція підриває демократичні інститути та цінності, справедливість і завдає шкоди стабільному розвитку й принципу верховенства права. Е-декларування є технологією, що допоможе перемогти корупцію. Відтепер електронне декларування є обов'язковим для всіх державних службовців, керівників державних і комунальних підприємств, а також осіб, роботу яких фінансують коштом державного бюджету. До перерахованих категорій належать також народні депутати, судді та прокурори.

Варто зазначити, що прокурори належать до посадових осіб, які займають відповідальне становище згідно з Законом України «Про запобігання корупції». Їхні декларації про майно і доходи підлягають обов'язковій повній перевірці Національного агентства з питань запобігання корупції. Порухення прокурорами вимог до заповнення декларації може стати підставою для дисциплінарної, адміністративної або кримінальної відповідальності (які можуть виникати одночасно).

Правові та організаційні засади здійснення фінансового контролю визначено в низці нормативно-правових актів, зокрема в законах України «Про запобігання корупції» і «Про прокуратуру», рішеннях Національного агентства з питань запобігання корупції (НАЗК), нормативних документах Генеральної прокуратури України тощо.

Відповідно до ст. 18 Кодексу професійної етики та поведінки прокурорів, затвердженого 27 квітня 2017 року, прокурор зобов'язаний своєчасно подати декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у порядку, передбаченому антикорупційним законодавством.

Статтею 49 Закону України «Про запобігання корупції» державні органи, органи влади АР Крим, органи місцевого самоврядування, а також юридичні особи публічного права зобов'язані перевіряти факт подання декларацій суб'єктами декларування та повідомляти НАЗК про випадки неподання чи несвоєчасного подання таких декларацій у визначеному порядку.

В органах прокуратури України повноваженнями щодо забезпечення вимог фінансового контролю наділені різні суб'єкти.

Так, згідно з п. 4.1.2. Положення «Про Департамент кадрової роботи та державної служби Генеральної прокуратури України», відділи роботи з кадрами територіальних прокуратур організовують роботу щодо подання працівниками регіональних і місцевих прокуратур, посади яких зараховані до номенклатури Генерального прокурора України, декларацій про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру.

Відповідно до Положення «Про Генеральну інспекцію Генеральної прокуратури України», контроль за дотриманням працівниками регіональних і місцевих прокуратур обмежень і вимог, передбачених антикорупційним законодавством, своєчасним поданням ними декларацій про майно, доходи, витрати фінансового характеру, вивчення цих декларацій на предмет відповідності зазначеної в них інформації фактичному матеріальному стану працівників органів прокуратури.

Законом передбачено чотири типи декларацій суб'єкта декларування:

1) щорічна декларація, яку подають у період з 00 годин 00 хвилин 01 січня до 00 годин 00 хвилин 01 квітня року, наступного за звітним;

2) декларація суб'єкта декларування, який припиняє діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, яку подають не пізніше дня такого припинення. Якщо припинення зазначених функцій відбулося з ініціативи роботодавця, то декларацію подають не пізніше 20 робочих днів з дня, коли суб'єкт декларування дізнався чи мав дізнатися про таке припинення;

3) декларація суб'єкта декларування, що припинив діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, яку подають до 00 годин 00 хвилин 01 квітня року, наступного за звітним роком, у якому було припинено таку діяльність;

4) декларація суб'єкта декларування, який є особою, що претендує на обіймання посад державних службовців, і осіб, яких він приймає на роботу, зазначених у п. 1, пп. «а» п. 2 ч. 1 ст. 3 зазначеного Закону, що подається до призначення або обрання особи на посаду.

Окрім цього, існує обов'язок щодо повідомлення про суттєві зміни у майновому стані (спадщина, кошти, займи, автотранспорт, нерухомість). Також необхідним є інформування про відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента.

Здійснивши аналіз статті Закону України «Про запобігання корупції», можна виокремити такі повноваження щодо реагування керівника місцевої прокуратури на порушення підлеглим працівником порядку подачі декларації:

1) доведення до відома підлеглого працівника необхідності своєчасної подачі декларації протягом десяти днів з дня отримання ним повідомлення НАЗК про неподання декларації за відповідний рік та повідомлення НАЗК про такий факт неподання або несвоєчасного подання щодо осіб, яких приймає на роботу – за спеціальною формою, а щодо інших підлеглих – у довільній формі;

2) після виявлення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення, отримання інформації про вчинення такого правопорушення підлеглим керівник зобов'язаний ужити заходів щодо припинення такого правопорушення та негайно письмово повідомити про його вчинення спеціально уповноваженому суб'єкту у сфері протидії корупції, керуючись п. 7 ст. 53 Закону України «Про запобігання корупції».

3) у разі складання уповноваженими органами протоколу, відповідно до п. 5 ст. 65 Кодексу України «Про запобігання корупції», керівник повинен вирішити питання у межах компетенції про відсторонення державного службовця від виконання службових повноважень до закінчення розгляду справи судом після надіслання протоколу на підставі ч. 1 п. 4 ст. 64 Закону України «Про прокуратуру».

Однак, відповідно до ст. 51 Закону України «Про прокуратуру», керівник регіональної прокуратури наділений правом прийняти рішення про звільнення прокурора з посади після набуття чинності судового рішення про його притягнення до адміністративної відповідальності за корупційне правопорушення.

Аналіз норм антикорупційного законодавства та деяких нормативних актів і документів Генеральної прокуратури України дає підстави стверджувати, що роль керівника місцевої прокуратури фактично зводять до забезпечення виконання підлеглими працівниками в межах компетенції вимог фінансового контролю. Саме керівникові місцевої прокуратури важливо спрямувати підлеглих працівників на дотримання вимог із запобігання корупції, зокрема вимог фінансового контролю. Керівник місцевої прокуратури забезпечує дотримання підлеглими вимог фінансового контролю щодо своєчасності в межах компетенції, а саме щодо подання передбачених Законом видів декларацій.

Для забезпечення дотримання вимог фінансового контролю підлеглими працівниками керівник місцевої прокуратури *може вживати комплексних превентивних заходів*, а саме:

1) проведення оперативних нарад щодо дотримання прокурорами вимог фінансового контролю, визначених Законом України «Про запобігання корупції»;

2) проведення навчань, тренінгів із залученням практичних працівників, науковців, викладачів з проблем виконання вимог Закону України «Про запобігання корупції» (в частині фінансового контролю);

3) забезпечення постійного моніторингу антикорупційного законодавства для системного контролю за станом і [тенденціями](#) розвитку національного законодавства в частині забезпечення фінансового контролю.